

METODIKA UZLŮ

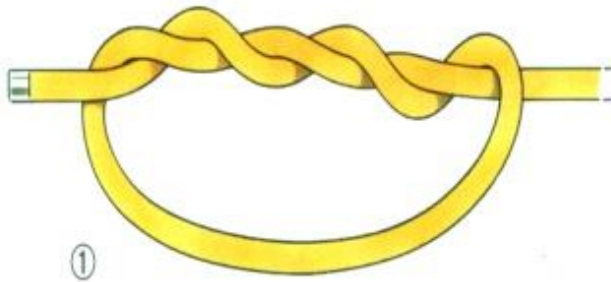
OČKO

Je to základní uzel, který je základem mnoha dalších uzlů.

PŘEVINUTÉ OČKO

Vzniká z očka několika převinutími. Používá se jako ozdobný uzel nebo na zakončení lan, aby nevyklouzla z otvoru.

OSMIČKOVÉ OČKO (OSMIČKA pro uzlaře)

Jiná jména: uzel Bdělého

POUŽITÍ

- Na koncích lan, aby lano nevyklouzlo z otvorů kladky, nebo při slaňování ze slaňovací osmy.
- Dekorativní uzel.
- Je základem pro řadu dalších velmi důležitých uzlů.

- Dobře slouží i při připevňování strun na kolíky houslí, kytar, mandolín a dalších strunných nástrojů.
- Na rozdíl od obyčejného oka neničí tolik lano při silném zatížení a v porovnání s ním se lépe rozvazuje.

Dejte však pozor na to, o kterém uzlu budete mluvit, protože jménem **osmička** je mezi horolezci, jeskyňáři a záchranáři nazýván uzel, který vazači uzlů jmenují osmičkové poutko. Možná proto, že je základem pro tzv. *píchaný* způsob vázání poutka nebo prostě proto, že celé jméno *osmičkové poutko* je příliš dlouhý název pro tak často (prakticky vždy a pořád) používaný uzel.

VÁZÁNÍ

Začneme vytvořením závitů, pak volný konec převedeme přes pevný a zdola zasuneme do smyčky.

Utáhneme, a je hotovo.

AMBULANČNÍ SPOJKA

Jiná jména: čtvercový uzel, Herkulův, plochý, rovný, soukenický, zlodějský (má volné konce diagonálně)

POUŽITÍ

- Ambulák se používá na svazování dvou lan **přibližně stejného průměru**. Nikdy nemůže být spolehlivý, pokud se konce nezajistí například pojistkou.
- Na svazování lan pro potřeby horolezectví je nevhodný až nebezpečný.
- **Uzel je plochý a netlačí, proto se používá v lékařství (obvazy, šátky).**
- Kromě zdravotnictví jej používá polovina obyvatel civilizovaného světa na zavazování bot (doplněný o oboustranný zámek). Druhá část lidstva používá křížovou spojku.
- Uzel je používán pod různými jmény i v rozličných dekorativních technikách.

VÁZÁNÍ

Toto je postup, který zřejmě používá většina lidí. Spočívá v uvázání dvou polovičních uzlů nad sebou. Je jen třeba dbát na to, aby druhý půl uzel byl zahájen správným překřížením volných konců. Platí heslo: *pravý konec přes levý konec a levý konec přes pravý konec!*

Uvážeme poloviční uzel.

Volný konec vycházející nad pevným koncem překřížíme přes konec vycházející pod druhým pevným koncem.

*Uděláme druhý půl uzel a
dotáhneme*

Ještě jednou vše za sebou!

LODNÍ SMYČKA (LOŽÁK)

JINÁ JMÉNA: dědečkovy brýle, italský uzel, Munterův uzel, příčkový uzel

POUŽITÍ

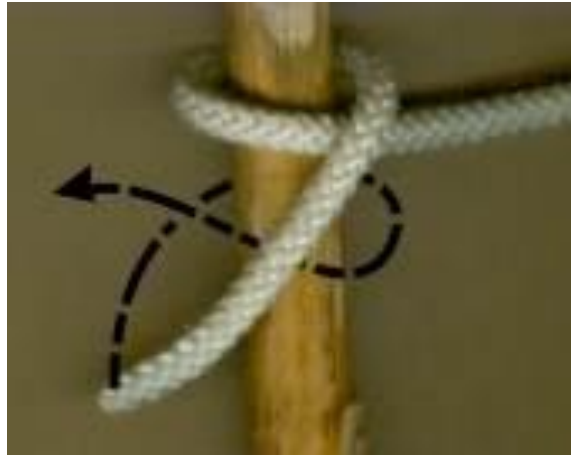
Jedná se o velmi užitečnou smyčku s všestranným použitím. Je základem pro vázání mnoha jiných uzlů (třeba pro turbany).

Horolezci ji používají na sebezajištění do karabin, protože se snadno váže, spolehlivě drží i při zatížení jen jednoho konce, po zatažení ji lze snadno rozvázat a lehce zkrátit. **Spolehlivě drží lano na válcových předmětech, ať mají hladký nebo drsný povrch** - hladká ocelová tyč, borová větev s hrubou kůrou, lano. A já jej používám třeba přivázání lana ke stromu na stavbu přístřešku anebo prádelní šnůru ve stanu :-), protože se snadno napíná a drží, ať na šňůru pověsím jakékoli množství prádla.

Nehodí se pro vázání na hranaté předměty nebo předměty, k jejichž povrchu nemůže přilnout po celém obvodu - hranoly, bedny, pytle, svazky železa a podobně.

VÁZÁNÍ

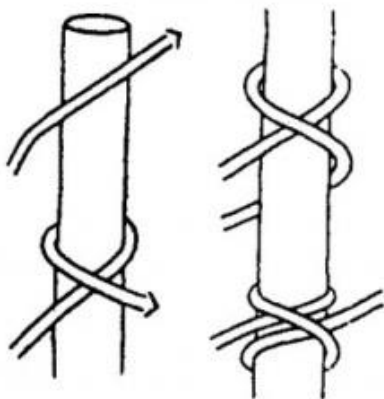
Uzel se skládá ze dvou stejných závitů nasunutých přes sebe tak, aby část lana mezi závitů byla po přesunutí mezi oběma konci. Uzel lze vázat několika způsoby.

Volným koncem ovineme jednou předmět tak, aby na konci překřížil pevný konec.

Pokračujeme v ovíjení ještě jedním ovinem. Pak podstrčíme volný konec podle (a proti) pevného konce pod ohyb.

DRAČÍ SMYČKA (DRAČÁK)

POUŽITÍ

Základní dračí smyčka bývala jedna z nejdůležitějších smyček vůbec. Opravdu bývala nenahraditelnou v horolezectví, záchranářství a podobných oborech a její uživatelé na ni nedali dopustit.

Poté, co však byly prokázány mnohé špatné vlastnosti (uvolňování, vytřesení, velká pravděpodobnost špatného uvázání a 52% snižování pevnosti lana), nelze tento uzel používat v místech, kde na něm závisí život. Proto ji dnes nahrazujeme osmičkovým poutkem, pro které se používá zkrácený název osmička.

PROČ DNES STALE DRAČÍ SMYČKU UMĚT?

- Lze ji použít k navázání přímo na tělo a nouzově tak kompenzovat absenci postroje.
- Uzel lze snadno uvázat i jednou rukou.
- Dračí smyčku je možné velice snadno rozvázat i po sebe větším zatížení
- V případě kotvení kolem "obvodově mohutného" kotevního bodu (komínová hlava, výtahová šachta či balvan) stač lano jedenkrát obtočit kolem kotvícího bodu a hned je možné uzel bez jakéhokoliv vyměřování či protahování uvázat.
- V případě absence dalších kotevních prostředků (smyček a karabin) lze dračí smyčku uvázat navíc kotvicích bodů a docílit tak rovnoměrného zatížení každého z bodů.

VÁZÁNÍ

Jako učební pomůcka k němu existuje pohádka o princezně a drakovi.

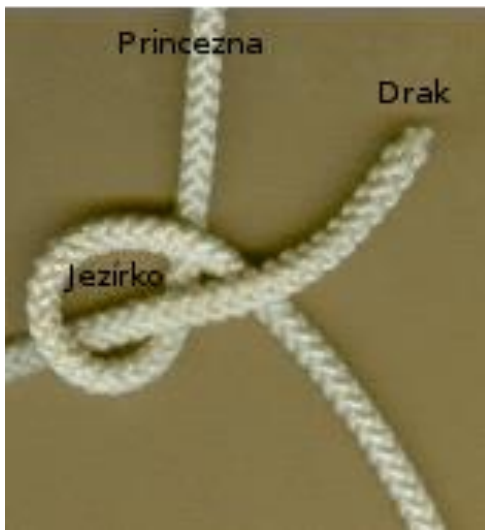
POHÁDKA

Byla jedna princezna a ta se procházela kolem jezera, když se z nenadání z jezera vynořil drak. Drak nebohou princeznu lapil, omotal a stáhl k sobě do jezera. V tu chvíli projížděl okolo princ, a když vše spatřil, snažil se princeznu drakovi stáhnout zpátky ven z jezera.

Pohádka má sice otevřený konec, ale věřím, že většina dětí takto uzel úspěšně uváže.

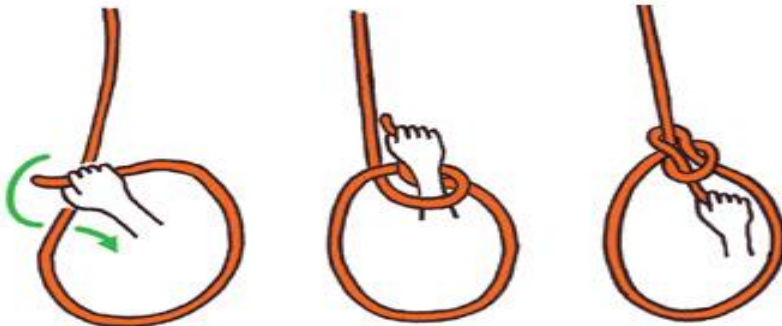
TAK TEĎ JAK NA TO?

Spodním závitem na pevném konci vytvoříme jezírko. Pevná část představuje lapou princeznu stojící u jezera. Volný konec vedeme okolo sebe a vsuneme jej zesponu do jezera.

Vylézá z něj drak. Drak obmotá princeznu a vrátí se zpět do jezera. V tu chvíli přijíždí princ (ruka vazače), chytí princeznu a jde se o ni přetahovat se saní. Tak se uzel utáhne a je to.

ŠKOTOVÁ SPOJKA (ŠKOŤÁK)

JINÁ JMÉNA: skotská spojka, tkalcovský uzel

POUŽITÍ

- Hodí se ke **spojení dvou lan nestejného průměru, materiálu i vlastností**. Můžete tak spojit dvě nitě při tkaní koberce, přivázat lanko ke stanové celtě, pokud se roztrhne plátěné oko. Stavební a přístavní dělníci tento uzel často používají k připevnění ocelového lana na hák pro zvedání jeřábem.
- Uzel se celkem snadno rozvazuje, i když byl silně zatažen a neničí lana.
- Může se splést s dračí smyčkou.

VÁZÁNÍ

I škotová spojka má svou vlastní pohádku, není sice tak často používána jako pohádka u Dračí smyčky, ale pomůcka pro děti je výborná.

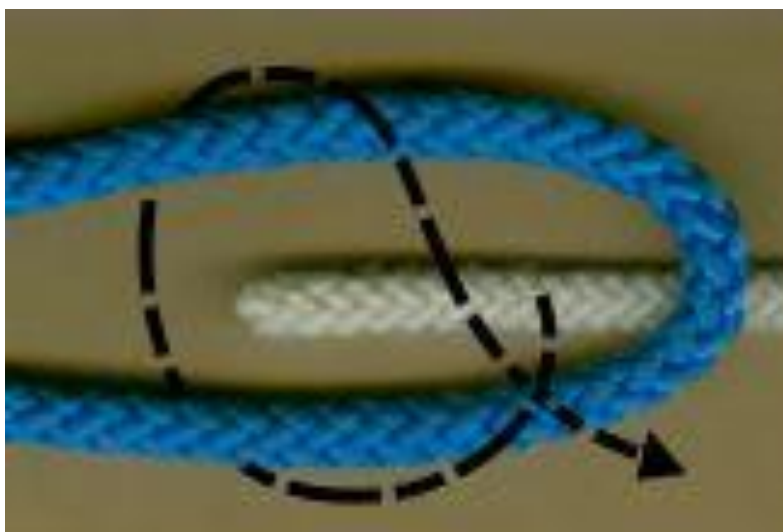
POHÁDKA

To si to takhle řekou pluli dva úhoři a z ničeho nic se spolu potkali. Ten jeden byl starší, silnější, méně ohebný, ale rozumnější. Moc o seznamování nestál. Dal se tedy na útěk, tedy správněji by asi bylo 'úplav' :-) – prostě a jednoduše se otočil a plaval od toho mladého pryč (*vytvořil ze svého těla ohyb*). Ale mladý byl zvědavý a jako každé mládě i trochu přidržený, a navíc rychlejší. Podplaval tedy staršího a jak prozkoumával svoji známost, obkroužil ji (obkroužil oba konce ohybu). A když to zůstalo bez kladné odezvy, otočil se taky ještě jednou se důvěrně otřel o tělo starocha (protáhl se pod svým vlastním tělem), a když se stále nic nedělo, definitivně to zabalil. Jaké bylo překvapení obou, že se od sebe nemohli už oddělit.

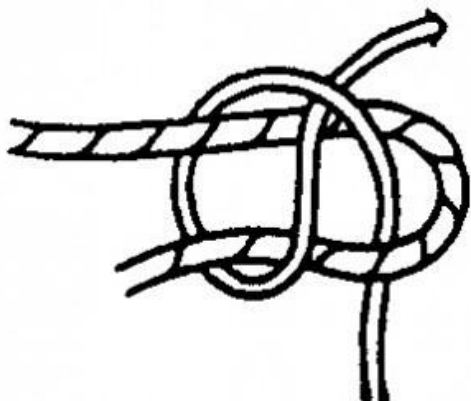

TEĎ JAK NA TO!

Z méně ohebného ze spojovaných lan vytvořte ohyb. Volný konec slabšího lana prostrčíme ohybem a okolo obou konců ohybu jím uvážeme závit.

Na jedné straně uzlu je vidět typický "křížek", na druhé pak "podkovička". Toť vše, v jednoduchosti je síla. A tato je prověřená věky a nespočetným použitím."

RYBÁŘSKÁ SPOJKA (RYBAŘÁK)

JINÁ JMÉNA: autíčka, rybařík, rybářský uzel, vlascový uzel

POUŽITÍ

- Uzel je velmi rozšířen mezi rybáři.
- Vhodný ke spojování slabých a kluzkých šňůr a vlasců s přibližně stejným průměrem.
- Uzel je velmi pevný a při zatěžování se dále utahuje.

VÁZÁNÍ

Vázání rybářské spojky je poměrně snadné, jedná se o dvě očka uvázaná volnými konci okolo pevných konců druhého lana a zatažená těsně k sobě. Při silném zatažení uzel prakticky nejde rozvázat a je lepší jej odříznout.

Jedno lano položíme volným koncem proti druhému volnému konci. Potom okolo pevného uvážeme druhým volným koncem očko. Pamatujte si, jestli volný konec napřed překřížíte nad nebo pod (v tomto případě) pevný konec.

Druhým volným konce uvažte okolo druhého pevného konce další očko. Musíte jej zahájit stejným překřížením jako první očko, tedy opět horem nebo spodem, jinak do sebe očka správně nezapadnou.

hotová spojka...

... z druhé strany

Velmi často však bývá uvázána chybně. Chyby jsou v podstatě dvojí. Nejběžnější chybou jsou obě očka uvázaná tak, že do sebe nezapadají. To způsobuje nejen vadu na kráse, ale i horší pevnost uzlu (chybný postup č. 1).

Druhou, fatální chybou, je uvázání oček na nesprávných koncích (při zatažení za pevné konce sjedou očka z volných konců). Volný konec lana je jen volně zasunut do očka z druhého lana a jeho vytažení brání jen zatažení onoho druhého očka. Tato chyba není příliš obvyklá, ale vyskytne se. Způsobila již nejen jeden smrtelný pád horolezce. Protože je velmi obtížně opticky zjistitelná na dvou stejných lanech, je vhodnější z bezpečnostních důvodů používat lana různých barev (chybný postup č. 2).

Chybně uvázaná č.1 – je z obou stran stejná.

Chybně uvázaná č. 2 - očka na straně "svého" pevného konce.

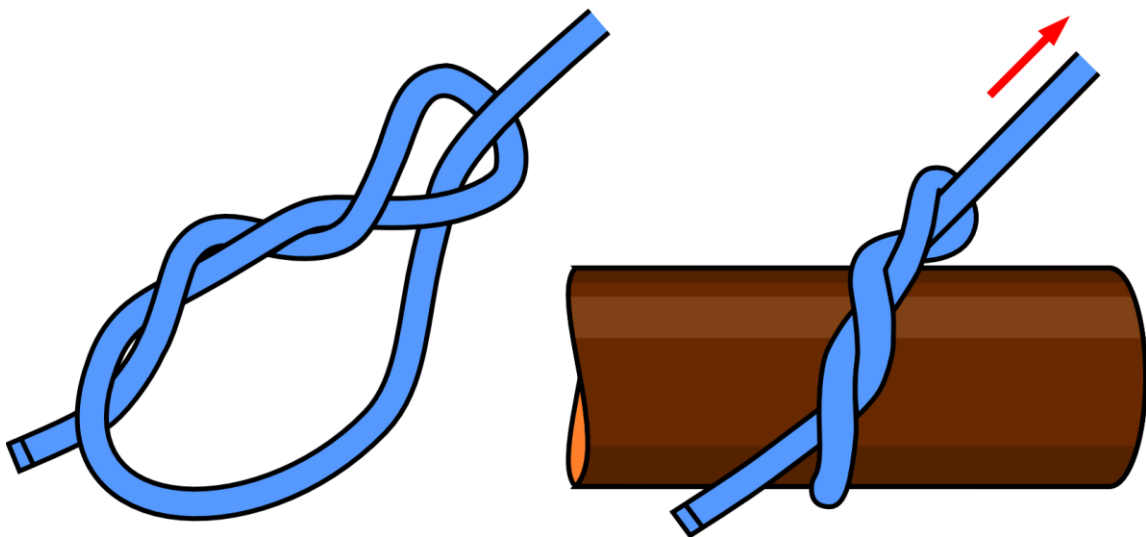
DŘEVÁŘSKÁ SMYČKA (DŘEVAŘÁK)

POUŽITÍ

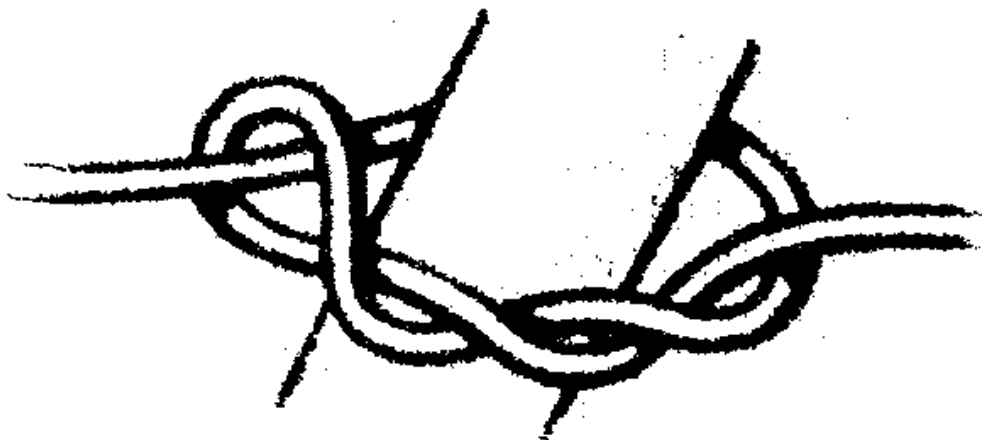
Již jméno smyčky napovídá, že se často **používá při těžbě dřeva a jeho dopravě, respektive stahování z lesa**. Je to nejjednodušší způsob, jak připevnit lano ke kmenu, větvi, trámu potrubí či jiným podobným břemenům. Čím víc je zatěžován pevný konec, tím více je volný konec tlačěn k břemenu, okolo kterého je lano ovázáno.

VÁZÁNÍ

Je velmi jednoduchá a snadno se rozvazuje. Obvykle ji stačí třikrát obtočit, u silnějšího kmene je potřeba více závitů.

Přehneme lano na půl a třikrát a více obtočíme, ovineme kolem klády a provlékneme delší konec.

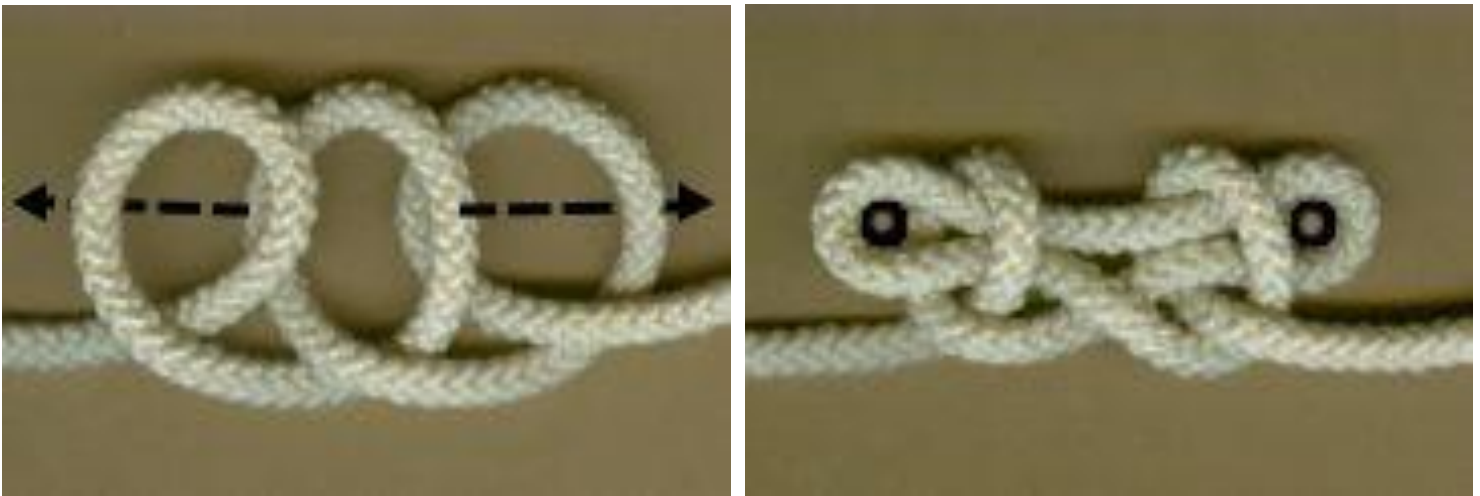
ZKRACOVAČKA

POUŽITÍ

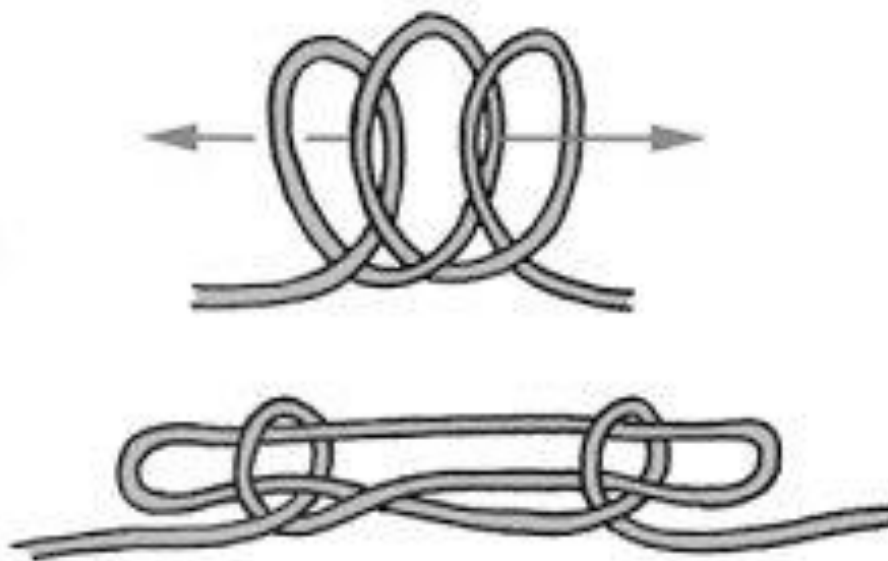
- Slouží k tomu, abychom nemuseli řezat lana, kdykoli potřebujeme jeho kratší kus.
- např. zkrácení lanka na napínání stanové celtý

VÁZÁNÍ

V základní variantě se zkracovačka váže ze tří ok. Prostřední oko je to, které umožňuje lano/provaz zkrátit podle potřeby. Při použití se využívá zajišťovacích kuliček, aby se zkracovačka nepovolila a lano opět neprodloužilo.

Základní zkracovačka se váže ze tří závitů. Všechny jsou krouceny na stejnou stranu. Prostřední z nich roztáhnete do těch krajních a ty za konec utáhnete.

OSMIČKOVÉ POUTKO (OSMÍČKA pro horolezce)

Jiná jména: v horolezectví a příbuzných oborech je nazýván osmičkou, flámská smyčka

Od chvíle, kdy byla testy prokázána nespolehlivost dračí smyčky v lezecké praxi, je osmičkové poutko nejčastěji používaným uzlem v horolezectví, jeskyňářství, při výškových pracích atd. Snadno se váže na lanech libovolného průměru i materiálu a vždy je to spolehlivý uzel. Drobnou nevýhodou je špatná rozvazatelnost po prudkém zatažení. Jako u každého uzlu, na kterém závisejí životy, je třeba dbát na správné uvázání a urovnání pramenů v uzlu. U nepečlivě uvázaného uzlu se uvnitř uzlu prameny kříží a výrazně snižují pevnost v uzlu.

POUŽITÍ

- Horolezectví, jeskyňáření, výškové práce
- Navázání sedáku na karabinu
- Navázání lana ke kotvicímu bodu (např. kolem stromu)
- Pevné svázání dvou lan

VÁZÁNÍ

V praxi se používají dva způsoby vázání:

- 1) Na konci ohybu uvážeme osmičku.

- 2) Druhou využívanou metodou je tzv. "píchání" - na jednoduchém laně uvážeme osmičku a pak volný konec prostrčíme kruhem a vedeme do uzlu v protisměru volného konce

